

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

Päihteillä on merkittävä vaikutus terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Päihteidenkäyttö on yhteydessä lukuisiin sairauksiin ja on usein osatekijänä tapaturmissa, väkivallassa sekä rikollisuudessa. Päihteidenkäyttö voi aiheuttaa haittoja päihteiden käyttäjälle itselleen, lähipiirille sekä koko yhteisölle. Päihdehaitat ja niiden kokeminen eivät koske kaikkia väestöryhmiä samalla tavalla, vaan sukupuolella on suuri merkitys niiden jakautumisessa.

Päihteiden riski- ja ongelmakäyttö ja siitä käyttäjälle itselleen aiheutuvat ongelmat ovat yleisempiä miehillä. Miehet kuluttavat alkoholia kolme kertaa enemmän kuin naiset. Suurkuluttajista suurin osa on miehiä ja miehet kärsivät alkoholin aiheuttamista terveyshaitoista naisia enemmän. Kuolleisuus alkoholiperäisiin syihin on selvästi suurempaa miehillä kuin naisilla: vuonna 2018 kolme neljästä alkoholiperäisiin tauteihin ja tapaturmaiseen alkoholimyrkytykseen kuolleista oli miehiä. Miehet kokevat omasta alkoholinkäytöstä johtuvia ongelmia myös ihmissuhteissa ja taloudessa naisia enemmän.

Naiset kohtaavat miehiä useammin muiden päihteidenkäytön aiheuttamia ongelmia niin yksityisissä tiloissa kuin julkisilla paikoilla. Naiset kertovat pelänneensä päihtyneitä julkisilla paikoilla kaksi kertaa miehiä useammin. Erityisesti nuoret naiset kertovat kokeneensa ahdistelua päihtyneen taholta julkisilla paikoilla usein. Myös perhe- ja lähipiirissä naiset kärsivät muiden alkoholinkäytöstä huomattavasti miehiä useammin. Naiset ilmoittavat nykyisen tai entisen kumppanin alkoholin

käytöstä aiheutuvia ongelmia yli kolminkertaisesti miehiin verrattuna. Naisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta on Suomessa yleistä ja päihteidenkäyttö lisää väkivallan riskiä.

Päihteidenkäytöllä on yhteys sosioekonomiseen eriarvoisuuteen ja syrjäytymiseen. Monet ongelmat liittyvät erityisesti alkoholin käyttöön. Köyhyys, syrjäytyminen ja rahapeliongelmat ovat kaksi kertaa yleisempiä perheissä ja parisuhteissa, joissa on alkoholin ongelmakäyttöä. Myös masennus, ahdistus ja pitkäaikaissairaudet ovat todennäköisempiä niissä perheissä, joissa on alkoholin ongelmakäyttöä.

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa enintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.

Päihteidenkäyttö ja siitä aiheutuvat ongelmat koskevat eri sukupuolia eri tavalla. Sukupuolten väliset erot päihteidenkäytössä alkavat näkyä jo varhain. Humalahakuinen juominen on pojilla tyttöjä yleisempää kaikilla luokka-asteilla. On tärkeää, että kaikille päihdeongelmista ja -haitoista kärsiville tarjotaan tukea, hoitoa ja palveluita. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna päihdehaittojen ehkäisy on kuitenkin vaikuttavampi ja kustannustehokkaampi tapa edistää terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa. Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman toteuttamiseen tulee varata riittävät resurssit.

Järjestöillä on Suomessa merkittävä rooli niin ennaltaehkäisevän kuin korjaavan työn toteuttamisessa. Järjestöt tarjoavat lakisääteisiä palveluita täydentäviä tukimuotoja ja varmistavat, että myös erityisryhmien tarpeet nousevat esille. Esimerkiksi sukupuolivähemmistöjen päihteidenkäyttöä on tutkittu vain vähän. Tiedetään kuitenkin, että syrjinnän kokeminen tai pelko siitä lisäävät riskiä altistua päihdeongelmille. Sukupuolen lisäksi myös monet muut seikat vaikuttavat epätasa-arvon kokemiseen. Järjestöillä ja kansalaisyhteiskunnalla on keskeinen rooli näiden tekijöiden tunnistamisessa sekä niihin vastaamisessa. Järjestöjen toimintaedellytykset tulee varmistaa myös tulevaisuudessa rahoitusmallikonaisuutta kehittämällä.

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

-

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopoliitiikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

-

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

-

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

-

Mikkonen Juha
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry